

Meer maatschappelijke kansen voor dove jongeren door Buddyproject

Of een buddyproject hét probate middel is om dove jongeren in hun eigen woonomgeving beter aansluiting te laten vinden met hun medeburgers, valt niet te zeggen. Wel lijken bevindingen die Kentalis Compas met hulp van HBO-studenten opbouwde enige belofte in te houden. Een pilotjaar – waarin een leerling op gezette tijden begeleiding kreeg van een buddy – is achter de rug. Een vervolgreeks is gestart. Acht jongeren slechten sociale drempels met hulp van een leeftijdgenoot. Wie dat zijn? Studenten van de Hogeschool, voor wie het project een stage is, onderdeel van hun studie.

Het idee voor een buddytraject kwam voort uit een reguliere Commissie van Begeleiding bijeenkomst bij de school Kentalis Compas. “Wij zien dat nogal wat jongeren buiten de contacten die zij op school hebben een vrij geïsoleerd bestaan leiden. Zorgelijk dikwijls. De school heeft maar beperkte praktische mogelijkheden, dus zochten we naar andere opties”, aldus Erik Schraven, teamleider bij Compas. Die kansen liggen bij generatiegenoten van de jongeren, studenten die een sociale studie (SPH) volgen. Laat hen met deze jongeren aan de slag gaan vond men bij Compas. Het idee kwam hoog op de agenda. “Wij willen voorkomen dat leerlingen op vrijdagmiddag thuis achter de pc belanden en er pas op maandagochtend achter vandaan komen”, zo kenschetst Erik Schraven de uitdaging van het buddy-project.

De grote wens is dat dove jongeren zich competenties toe-eigenen om te kunnen deelnemen in de maatschappij. Het gaat dan om ‘alledaagse zaken’ als winkelen, sporten, een bijbaantje, sociale contacten beginnen en deze onderhouden. In de praktijk blijken deze vaak grote obstakels. Ze vragen om een gerichte en geleide aanpak, zo vonden de leden van de CvB bij Kentalis Compas. Gekozen werd voor een pilot. Daarbij was ook Monique van Hattum, Maatschappelijk Werker en CvB-lid, betrokken. Inmiddels ook met het vervolg op het eerste traject.

“Wij benaderden de Avans Hogeschool in Den Bosch. Twee studentes zijn uiteindelijk met een leerling aan het werk gegaan”, vertelt Monique van Hattum. Joyce Rütter en Nynke Martens waren de bedoelde buddy’s, die in overleg een plan van aanpak samenstelden. “Belangrijk is dat de buddy kan voldoen aan de eis die de jongere in feite stelt. Deze zal zich moeten kunnen identificeren met de buddy. Voor de buddy is het van groot belang dat deze zaken tien keer wil uitleggen, dat hij of zij veel geduld heeft”, aldus Monique van Hattum. Aan deze en nog tal van andere noodzakelijke voorwaarden voldeden Joyce en Nynke. Wat konden zij ermee?

Joyce omschrijft de werkwijze van het buddy-duo: “Voordat we activiteiten met deze dove jongere (van buitenlandse komaf) gingen begeleiden namen we enquêtes af bij diverse leerlingen; wij interviewden leerlingen, ouders en docenten om een totaalbeeld te krijgen van de problematiek. Met deze informatie zijn we gestart met het vormgeven van het project.”

“Samen met ons bracht de leerling een bezoek aan de plaatselijke bibliotheek, waar hij op zoek kon naar een geschikte plek voor een maatschappelijke stage. Die vond hij vervolgens bij een supermarktketen. Deze jongeman had geen idee hoe hij zulke zaken zelf kon regelen. Zonder de directe ondersteuning had hem dat een jaar extra op school gekost.” Voor deze dove jongen ging de wereld verder open. “Wij bezochten nationaal Kamp Vught”, zegt Nynke Martens, “voor hem was dat een bijzondere kennismaking met een museum.” Verder was ook het reizen met openbaar vervoer geheel onbekend. Hoe werkt het tijdschema, wat zijn nu eigenlijk haltes, hoe werkt een OV-chipkaart? Situaties die deze jongen ofwel meed, of er het bestaan niet van kende.

Positieve gedragsveranderingen

Kijken we naar recente ‘resultaten’ dan zijn die hoopvol. Monique van Hattum over een meisje dat sinds enkele maanden begeleiding krijgt: “We zien positieve gedrags-

*Met de buddy in de
supermarkt.*

veranderingen. Bij het zoeken naar een sport deed zij bij verschillende sporten een of enkele keren mee, met begeleiding van de buddy. Uiteindelijk koos het meisje voor scouting. Ook die vereniging bezocht ze samen met haar buddy. Ik geloof niet dat deze keuzes anders aan bod zouden zijn gekomen.” Dat maakt het buddyproject interessant voor ‘grootschaliger’, uiteraard individueel af te stemmen toepassing.

De buddy’s van het eerste uur, Joyce Rütter en Nynke Martens, en ook Monique van Hattum hoeft je hiervan niet meer te overtuigen. Het concept biedt naar hun mening kansen. Zij staan dan ook helemaal achter het vervolg dat Kentalis koos op de pilot. Joyce Rütter voegt nog enkele suggesties toe aan de praktische werkvormen: “Voor het aanleren van ontbrekende competenties bij kinderen in een sociaal isolement zijn methodieken als ‘Mission Possible’ en Total Communication en Empowerment heel bruikbaar. Van groot belang is dat de ontwikkelingstaken niet te zwaar of te licht zijn.”

In Nederland kwam het fenomeen buddyproject in 1984 aanwaaien vanuit de Verenigde Staten. Dit oorspronkelijke vrijwilligerswerk krijgt met de inzet van studenten een wat minder vrijblijvend karakter. De betrokken studenten immers hebben eveneens een belang. Voor hen lonken studiepunten. Over de duur van het project zegt Monique

van Hattum: “Je kunt eigenlijk zeggen dat het een schooljaar betreft. Maar natuurlijk sluiten wij uit dat een leerling voor een vervolg in aanmerking komt. Als het nodig is willen we dat bieden.”

Het initiatief moet zowel volgens teamleider Schraven als Van Hattum bij de scholen liggen. Die kunnen stages uitzetten op hogescholen in de betreffende regio. Studenten kunnen daar op intekenen. “Inmiddels zijn wij al zo ver dat we bekend zijn bij de Avans Hogeschool. Daar zijn we al opgenomen in het overzicht van instanties of instellingen die stageplekken beschikbaar hebben”, zegt Monique van Hattum.

Hoe basaal en tegelijkertijd hoe noodzakelijk begeleiding is blijkt uit een volgend voorbeeld van Joyce. “Wat doe je als je in de supermarkt wilt weten waar de monchou ligt, of hoe lees je een recept met een beperkte woordenschat? Een buddy draagt bij aan het opdoen van succeservaringen. Dat geeft enig houvast voor de jongere.”

Bij de afronding van het onderzoek stelden Joyce en Nynke een handzaam boekje samen. Tips en instructies, die helpen bijdragen aan het sociaal vaardiger optreden van dove jongeren. De grote kracht echter bij het project is de directe inbreng van de buddy. Een procedé dat navolging verdient.

WILLEM GEURTS